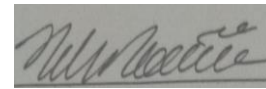

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра будівельного виробництва

«Затверджую»:

Завідувач кафедри:

д.т.н., професор кафедри

(Гасій Г.М.)

«___» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Основи економіки будівництва»

Спеціальність: 191 «Архітектура та містобудування»

Освітня програма: Будівництво та цивільна інженерія

Факультет: Будівельний факультет

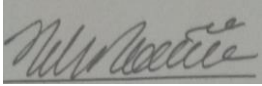
2020-2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Основи економіки будівництва» для студентів за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування»

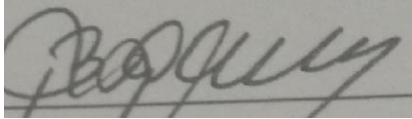
Розробник: к.е.н, ст. викладач **Богінська Л.О.**,

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри будівельного виробництва

Протокол від «_____» _____ 2020 року № _____

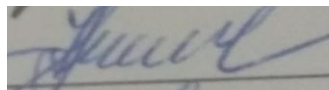
Завідувач кафедри: д.т.н., процесор кафедри (**Гасій Г.М.**)

Погоджено:

Гарант освітньої програми (**Душин В.В.**)

Декани будівельного факультету

к.т.н., доцент

(**Нагорний М.В.**)

Методист відділу якості освіти,

ліцензування та акредитації _____ _____ ()

Зареєстровано в електронній базі: дата _____ 2020р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань: для ОС «бакалавр»	За вибором
Модулів –2	Спеціальність: 191 «Архітектура та містобудування»	Рік підготовки:
Змістових модулів:		2020-2021
Індивідуальне науково-дослідне завдання: -		Курс 2, 4;
Загальна кількість годин – 90		Семестр 4 - 8 (в); 2 – 4 (в)
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента -	Освітній рівень: бакалавр	6
		Практичні
		12
		Самостійна робота
		72год
		Вид контролю: ісnum

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 20%; 80%

2. Мета та завдання дисципліни

Метою вивчення дисципліни є придбання знань ринкової економіки.

Сьогодні будівельним організаціям потрібні фахівці, які можуть забезпечити ефективне функціонування організації в умовах ринкової економіки. В зв'язку з цим суттєво підвищується рівень економічної підготовки інженерно-технічних спеціалістів.

Фахівці будівельної галузі повинні в першу чергу добре розбиратися в теорії і методології розрахунків ефективності капітальних вкладень, основних виробничих фондів і нової техніки, мати необхідні знання в області контролю за витратами виробництва в будівництві, вміти оцінювати економічні послідовності різних управлінських рішень, знати основи податкової політики, приватизації і підприємництва в будівництві, виконувати економічний аналіз виробничо-господарської діяльності будівельних організацій і виявляти резерви для підвищення ефективності використання трудових, матеріально-технічних і фінансових ресурсів та багато іншого.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- техніко-економічні особливості будівництва, вимоги до роботи будівельних організацій та характеру будівельної продукції в умовах ринкових відносин, сутність капітальних вкладень, методики визначення економічного ефекту від впровадження нової техніки..
- етапи та стадії проектування, систему техніко-економічних показників, їх склад та порядок розрахунку, шляхи підвищення ефективності проектних рішень будівель і споруд, склад та структуру основних виробничих фондів, шляхи та резерви підвищення ефективності їх використання, склад та структуру оборотних засобів будівельних організацій, джерело їх формування, нормування зворотних засобів, сутність заробітної плати та її регулювання в ринкових умовах, , системи оплати праці, джерела коштів на оплату праці.
- ціноутворюючі фактори на будівельну продукцію, визначення ціни будівельної продукції, категорії прибуток, собівартість, групування витрат, які складають собівартість робіт по елементах, утворення, та витрати прибутку, основні шляхи та резерви зниження собівартості будівельно-монтажних робіт, основи підприємництва, підприємницький ризик в будівництві.
- економічну сутність системи оподаткування, основні функції податкової інспекції, роль і завдання економічного аналізу господарської діяльності будівельних організацій, види економічного аналізу, джерела інформації для економічного аналізу діяльності будівельних організацій, основні методи та прийоми економічного аналізу.

уміти:

- робити розрахунки абсолютної та зрівняльної ефективності капітальних вкладень, розрахунки приведених затрат, економічної оцінки фактору часу, визначати економічний ефект від скорочення терміну будівництва та від більш раціонального розподілу інвестицій в часі в процесі будівництва, визначати економічний ефект від впровадження нової техніки.
- визначати техніко-економічні показники проектних рішень, робити техніко-економічні розрахунки (ТЕР) та техніко-економічне обґрунтування (ТЕО), робити техніко-економічну оцінку проекту будівель та споруд, охарактеризувати методи оцінки основних виробничих фондів, визначати показники, які характеризують основні виробничі фонди, визначати нормативи зворотних коштів, визначати показники, які характеризують зворотні засоби, охарактеризувати основні елементи тарифної системи, системи оплати праці, складати контракти зі спеціалістом.
- орієнтуватися в структурі нормативних документів, працювати з нормативною документацією, розраховувати договірну ціну на продукцію будівництва, уміти групувати витрати, які складають собівартість робіт по елементах розроблять основні шляхи зниження собівартості будівельно-монтажних робіт.
- охарактеризувати систему оподаткування, визначати величину оподаткування прибутку будівельної організації, визначити суму податку на додану вартість, виконувати економічний аналіз господарської діяльності будівельних організацій, виконувати узагальнення результатів і розробляти бізнес-план.

3. Програма навчальної дисципліни

(затверджена вченою радою Сумського національного аграрного університету: протокол № ____ від «____» _____ 20____ р.)

Вступ. Роль і значення дисципліни в підготовці спеціалістів з будівництва. Зв'язок дисципліни з іншими дисциплінами навчального плану

Модуль 1. Галузь будівництва в умовах ринкової економіки

Тема 1. Проблеми та шляхи формування ринку будівельної продукції

Будівельна продукція, процеси її створення та реалізації. Визначення класифікації продукції. Поняття і економічна сутність вартості будівельної продукції. Техніко-економічні особливості будівництва. Господарський та підрядний методи будівництва. Суб'єкти діяльності та їх взаємозв'язки. Сутність ринку в будівництві. Економічні та правові основи функціонування будівельного підприємства. Вимоги до роботи будівельних організацій в умовах ринкових відносин. Зміни системи управління та утворення ринкової інфраструктури. Соціально-економічні завдання в галузі житлового будівництва. Оцінка гарантій надійності партнерів, утворення банків ринкової інформації.

Тема 2. Розрахунок ефективності капітальних вкладень в умовах ринкових відносин

Сутність капітальних вкладень та їх структура. Поняття економічної ефективності капітальних вкладень. Абсолютна та відносна економічна ефективність. Зрівняльна ефективність капітальних вкладень (розрахунки приведених затрат). Поняття внутрішньої норми ефективності. Очікувана норма чистого прибутку. Реальна ставка відсотка. Рух у запиті на інвестиції. Державні інвестиції, інвестиції в людський капітал. Економічна оцінка фактору часу. Визначення економічного ефекту від скорочення терміну будівництва та від більш раціонального розподілу інвестицій в часі в процесі будівництва.

Тема 3. Економічні основи будівельного проектування

Етапи та стадії проектування. Техніко-економічне обґрунтування (ТЕО). Техніко-економічні розрахунки (ТЕР). Система техніко-економічних показників, їх склад та порядок розрахунку. Техніко-економічна оцінка проектів будівель та споруд. Вартість будівельних проектів. Техніко-економічні показники будівництва. Вплив основних факторів на економіку проектних рішень житлових і громадських будівель. Шляхи підвищення ефективності проектних рішень будівель і споруд. Карта технічного рівня і якості проектною документації. Кошторисна документація. Підрахунок обсягів робіт за паспортами типових проектів. Система нормативів у будівництві

Тема 4. Основні фонди та оборотні засоби будівельних організацій

Склад та структура основних виробничих фондів. Методи оцінки основних виробничих фондів. Знос та амортизація основних виробничих фондів. Показники, які характеризують основні виробничі фонди. Аналіз використання основних виробничих фондів в часі. Шляхи та резерви підвищення ефективності використання основних виробничих фондів. Оренда основних виробничих фондів, взаємодія будівельних організацій з лізинговими компаніями. Склад та структура оборотних засобів будівельних організацій. Джерело формування оборотних засобів. Нормування оборотних засобів. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів. Матеріально-технічне забезпечення будівництва в умовах ринку. Поставки, прямі договори, дисципліна поставок та санкції.

Модуль 2. Аналіз господарчої діяльності будівельних організацій

Тема 5. Оплата праці будівельників в умовах ринкових відносин

Регулювання заробітної плати в умовах ринкової економіки. Трьох ланкова система регулювання заробітної плати. Перебудова тарифної системи. Основні елементи тарифної системи: тарифна сітка, розряд, тарифні коефіцієнти, тарифна ставка, тарифно-кваліфікаційний довідник. Системи оплати праці: від виробки, почасова. Оплата праці інженерно-технічних робітників та службовців. Контрактна форма оплати праці. Джерела коштів на оплату праці. Індексація грошових доходів: сутність, порядок проведення. Державні грошові допомоги, компенсації. Закордонний досвід по організації та оплаті праці в будівництві.

Тема 6. Собівартість, прибуток, доход в будівництві Система оподаткування будівельних організацій

Категорії: прибуток, доход, собівартість. Значення планування показників собівартості та прибутку. Групування витрат, які складають собівартість робіт (продукції, послуг) по елементах. Утворення та витрати прибутку. Склад доходів та витрати від не реалізаційних операцій. Основні шляхи та резерви зниження собівартості будівельно-монтажних робіт. Економічна сутність системи оподаткування. Прогресивні, регресивні та пропорційні податки. Прямі та непрямі податки. Види податків. Вдосконалення системи формування доходів будівельної організації.

Тема 7. Аналіз господарської діяльності будівельних організацій. Бізнес-план

Фінансова діяльність галузі. Види економічного аналізу та їх класифікація. Джерела інформації для економічного аналізу господарської діяльності будівельної організації. Прийоми економічного аналізу. Ефективність праці. Розробка механізму управління витратами будівельної організації. Показники визначення ефективності виробництва та загальної діяльності в будівництві. Узагальнення результатів аналізу і розробка заходів щодо покращення виробничо-господарської діяльності будівельної організації. Ефективність інвестицій в природоохоронні об'єкти.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма бакалавр			
	усього	у тому числі		
		л	п	с. р
Модуль 1. Галузь будівництва в умовах ринкової економіки				
Тема 1. Проблеми та шляхи формування ринку будівельної продукції	8	-	-	8
Тема 2. Розрахунок ефективності капітальних вкладень в умовах ринкових відносин	8	-	-	8
Тема 3. Економічні основи будівельного проектування	12	-	2	10
Тема 4. Основні фонди та оборотні засоби будівельних організацій	14	2	2	10
Разом за модулем 1	42	2	4	36
Модуль 2. Аналіз господарчої діяльності будівельних організацій				
Тема 5. Оплата праці будівельників в умовах ринкових відносин	14	-	2	12
Тема 6. Собівартість, прибуток, доход в будівництві Система оподаткування будівельних організацій	18	2	4	12
Тема 7. Аналіз господарської діяльності будівельних організацій. Бізнес-план	16	2	2	12
Разом за модулем 2	48	4	8	36
Всього годин	90	6	12	72

5. Теми та план лекційних занять

№	Назва та зміст модулів та їх елементів	год
Модуль І: Капітальне будівництво в системі економіки України		
1	Тема 4. Основні фонди та оборотні засоби будівельних організацій 1. Склад та структура основних виробничих фондів. Методи оцінки ОВФ. 2. Знос та амортизація основних виробничих фондів. 3. Показники, які характеризують основні виробничі фонди. Аналіз використання основних виробничих фондів в часі. Шляхи та резерви підвищення ефективності.	2
Модуль 2. Економічні результати виробничо-господарської діяльності будівельних організацій.		
2	Тема 6. Собівартість, прибуток, доход в будівництві Система оподаткування будівельних організацій 1. Категорії: прибуток, доход, собівартість. Значення планування показників собівартості та прибутку. 2. Групування витрат, які складають собівартість робіт (продукції, послуг) по елементах. 3. Утворення та витрати прибутку. Склад доходів та витрати від не реалізаційних операцій.	2
3	Тема 7. Аналіз господарської діяльності будівельних організацій. Бізнес-план 1. Види економічного аналізу та їх класифікація. Джерела інформації для економічного аналізу господарської діяльності будівельної організації. Прийоми економічного аналізу.	2
Разом:		6

6. Теми практичних занять

№	Назва та зміст модулів та їх елементів	Год
Модуль І: Капітальне будівництво в системі економіки України		
1	Тема 3. Економічні основи будівельного проектування Визначити площу забудови, житлову, корисну площу, коефіцієнт збірності, коефіцієнт уніфікації.	2
2	Тема 4. Основні фонди та оборотні засоби будівельних організацій Визначити показники оборотності оборотних коштів і тривалість одного обороту. Визначити фондоозброєність, механоозброєність, фондовіддачу, коефіцієнт змінності.	2
Модуль 2. Економічні результати виробничо-господарської діяльності будівельних організацій.		
3	Тема 5. Оплата праці будівельників в умовах ринкових відносин Скласти контракт з виробником робіт (виконробом).	2
4	Тема 6. Собівартість, прибуток, доход в будівництві Система оподаткування будівельних організацій Скласти локальний кошторис. Скласти об'єктний кошторис. Скласти зведений кошторисний розрахунок вартості будівництва.	4
5	Тема 7. Аналіз господарської діяльності будівельних організацій. Бізнес-план Проаналізувати річні показники діяльності будівельної організації. Скласти бізнес-план будівельного проекту	2
Разом:		12

4. Самостійна робота

№	Назва та зміст модулів та їх елементів	год
Модуль І: Капітальне будівництво в системі економіки України		
1	Тема 1. Проблеми та шляхи формування ринку будівельної продукції Будівельна продукція, процеси її створення та реалізації. Визначення класифікації продукції. Поняття і економічна сутність вартості будівельної продукції. Техніко-економічні особливості будівництва. Господарський та підрядний методи будівництва. Суб'єкти діяльності та їх взаємозв'язки. Сутність ринку в будівництві. Економічні та правові основи функціонування будівельного підприємства. Вимоги до роботи будівельних організацій в умовах ринкових відносин. Зміни системи управління та утворення ринкової інфраструктури. Соціально-економічні завдання в галузі житлового будівництва. Оцінка гарантій надійності партнерів, утворення банків ринкової інформації.	8

2	Тема 2. Розрахунок ефективності капітальних вкладень в умовах ринкових відносин Сутність капітальних вкладень та їх структура. Поняття економічної ефективності капітальних вкладень. Абсолютна та відносна економічна ефективність. Зрівняльна ефективність капітальних вкладень (розрахунки приведених затрат). Поняття внутрішньої норми ефективності. Очікувана норма чистого прибутку. Реальна ставка відсотка. Рух у запиті на інвестиції. Державні інвестиції, інвестиції в людський капітал. Економічна оцінка фактору часу. Визначення економічного ефекту від скорочення терміну будівництва та від більш раціонального розподілу інвестицій в часі в процесі будівництва.	8
1.3	Тема 3. Економічні основи будівельного проектування Етапи та стадії проектування. Техніко-економічне обґрунтування (ТЕО). Техніко-економічні розрахунки (ТЕР). Система техніко-економічних показників, їх склад та порядок розрахунку. Техніко-економічна оцінка проектів будівель та споруд. Вартість будівельних проектів. Техніко-економічні показники будівництва. Вплив основних факторів на економіку проектних рішень житлових і громадських будівель. Шляхи підвищення ефективності проектних рішень будівель і споруд. Карта технічного рівня і якості проектною документації. Кошторисна документація. Підрахунок обсягів робіт за паспортами типових проектів. Система нормативів у будівництві	10
1.4	Тема 4. Основні фонди та оборотні засоби будівельних організацій Оренда основних виробничих фондів, взаємодія будівельних організацій з лізинговими компаніями. Склад та структура оборотних засобів будівельних організацій. Джерело формування оборотних засобів. Нормування оборотних засобів. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів. Матеріально-технічне забезпечення будівництва в умовах ринку. Поставки, прямі договори, дисципліна поставок та санкції.	10
Модуль 2. Економічні результати виробничо-господарської діяльності будівельних організацій.		
2.1	Тема 5. Оплата праці будівельників в умовах ринкових відносин Регулювання заробітної плати в умовах ринкової економіки. Трьох ланкова система регулювання заробітної плати. Перебудова тарифної системи. Основні елементи тарифної системи: тарифна сітка, розряд, тарифні коефіцієнти, тарифна ставка, тарифно-кваліфікаційний довідник. Системи оплати праці: від виробки, почасова. Оплата праці інженерно-технічних робітників та службовців. Контрактна форма оплати праці. Джерела коштів на оплату праці. Індexсація грошових доходів: сутність, порядок проведення. Державні грошові допомоги, компенсації. Закордонний досвід по організації та оплаті праці в будівництві.	12
2.2	Тема 6. Собівартість, прибуток, доход в будівництві Система оподаткування будівельних організацій Склад доходів та витрати від не реалізаційних операцій. Основні шляхи та резерви зниження собівартості будівельно-монтажних робіт. Економічна сутність системи оподаткування. Прогресивні, регресивні та пропорційні податки. Прямі та непрямі податки. Види податків. Вдосконалення системи формування доходів будівельної організації.	12
2.3	Тема 7. Аналіз господарської діяльності будівельних організацій. Бізнес-план Ефективність праці. Розробка механізму управління витратами будівельної організації. Показники визначення ефективності виробництва та загальної діяльності в будівництві. Узагальнення результатів аналізу і розробка заходів щодо покращення виробничо-господарської діяльності будівельної організації. Ефективність інвестицій в природоохоронні об'єкти.	12
Разом:		72

11. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. **Словесні:** розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж, (читання, переказ, виписування, складання плану, рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів тощо).

1.2. **Наочні:** демонстрація, ілюстрація, спостереження.

1.3. **Практичні:** практична робота, розрахункові завдання, виробничо-практичні методи.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. **Аналітичний**(суть: розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак).

2.2. **Методи синтезу**(*суть: з'єднання виділених аналізом елементів чи властивостей предмета, явища в одне ціле*).

2.3. **Індуктивний метод**(*суть: вивчення предметів чи явищ від одиничного до загального*).

2.4. **Дедуктивний метод**(*суть: вивчення предметів чи явищ від загального до одиничного*).

2.5. **Традуктивний метод**(*суть: це висновки від загального до загального, від часткового до часткового, від одиничного до одиничного*).

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

3.1. **Проблемний** (*проблемно-інформаційний*)

3.2. **Частково-пошуковий (евристичний)**

3.3. **Дослідницький**

3.4. **Репродуктивний**(*суть: можливість застосування вивченого на практиці*).

3.5. **Пояснювально-демонстративний**

4. Активні методи навчання (наприклад)- використання технічних засобів навчання, мозкова атака, рішення кросвордів, конкурси, диспути, ділові та рольові ігри, використання проблемних ситуацій, екскурсії, заняття на виробництві, групові дослідження, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій *та інші*)

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, інтерактивної дошки та електронних таблиць, case-study (метод аналізу конкретних ситуацій), діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація) *та інші*.

12. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:- рівень знань, продемонстрований на практичних та семінарських заняттях;
 - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
 - експрес-контроль під час аудиторних занять;
 - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
 - виконання аналітично-розрахункових завдань;
 - написання рефератів, есе, звітів;
 - результати тестування;
 - письмові завдання при проведенні контрольних робіт;
 - виробничі ситуації, кейси тощо.
4. Пряме врахування у підсумковій оцінці виконання студентом певного інд. завдання:
 - науково-дослідна робота;
 - навчально-практичне дослідження із презентацією результатів тощо.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

При формі контролю «іспит» денна форма

Поточне тестування та самостійна робота					СРС	Разом за модулі та СРС	Атестація	Підсумковий тест - екзамен	Сума
Змістовий модуль 1 - 25 балів			Змістовий модуль 2 - 25 балів						
T1	T2	T3	T4	T5	15	55 (40+ 15)	15	30	100
бал	10	10	10	10					

Розподіл балів системи ЄКТС за результатами навчання і семестровій (підсумковій) атестації у формі заліку:

на денній формі навчання

до 70 балів – за результатами модульного контролю протягом семестру;

до 15 балів – за результатами проміжної атестації;

до 15 балів – за виконання самостійної роботи;

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

15. Рекомендована література

Базова

1. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємств : навчальний посібник для студентів вищих навчальних заходів. – Київ, Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с.
2. лекцій.-К.:КНУБА, 2012. – 38с.
3. Економіка будівництва. Теорія та практика: навч. посіб. / О.В. Токарева; Донбас. гірн.-металург. ін-т. – Алчевськ, 2004. – 215 с.
4. Економіка будівництва: курс лекцій / Р.В. Козак, Ю.М. Фабрика. – Х., 2007. 162 с.
5. Економіка будівництва: навч. посіб. / А.Ф. Гойко, Е.В. Дудіна, К.В. Ізмайлова;. – К.: Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт, 2008. – 172 с.
6. Економіка будівництва: навч. посіб. / О. В. Єфремов , В. В. Малахова , Б. О. Пушкарьов, О. М. Матевос'ян, І. М. Пожарицька , Т. М. Пілатова; МОН України, Нац. акад. природоохорон. та курорт. буд-ва. – Сімф.: АРІАЛ, 2010. – 236 с.
7. Економіка будівництва: навч. посіб. для студ. ВНЗ за напрямом підготов. "Будівництво" / Л. М. Черчик, А. М. Іванченко; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. – Рівне, 2010. – 201 с.
8. Економіка будівництва: навч. посібник. За ред. О. С. Іванілова. – Х.: Вища школа, 2011. – 584 с.

Допоміжна

1. Методика определения экономической эффективности капитальных вложений. 1988.
2. Дикман Л.Г. Организация и планирование строительного производства: управление строительными предприятиями с основами АСУ : Учебник. / Дикман Л.Г. – М. : Высш. школа, 2008. – 560 с.
3. Положення про інвентаризацію майна державних підприємств, що приватизуються, ДБН А.2.2-3-2004. Проектування. Склад, порядок розроблення, погодження та затвердження проектної документації для будівництва, затв. наказом Держбуду України від 20 січня 2004 р. № 8. – К. Держбуд України, 2004. – 98 с.
4. ДБН-Д.1.1-1-2000. Правила визначення вартості будівництва. Із змінами і доповненнями, внесеними згідно з Доповненням № 3, затвердженим наказом Держбуду України від 7 травня 2002 р. № 80. – К. Держбуд України, 2002. – 142 с.
5. Державні будівельні норми України. Правила визначення вартості будівництва (ДБН Д.1.1-12000 Держкомітет України у справах містобудування і архітектури. Зі змінами і доповненнями.)

16. Інформаційні ресурси

1. <http://agent.ua> 1,2
2. www.ukrstat.gov.ua/ Державний комітет статистики України